جنبش دانشجویی آسیب‌ها و فرصت‌ها

علی اصغر قاسمی سیانی

دبیر سابق انجمن اسلامی دانشجویان دانشگاه تربیت مدرس

اندیشمندان علوم اجتماعی به ویژه صاحبنظران علم سیاست گروه‌های دانشجویی را یکی از مهمترین گروه‌های مرجع جامعه به شمار می آورند. چرا که حوزه تأثیر گذار مستقیم و غیر مستقیم ایشان به مراتب از بسیاری از بخش های دیگر جامعه بیشتر است. دانشجویان به عنوان بخش مؤثری از شبکه فکری حاکم بر جامعه در همه کشورها به ویژه در کشورهای توسعه نیافته در غیاب نهادهای مدنی قوی و مستحکم و توسعه یافته، تلاش می نمایند علاوه بر دانش اندوزی و فراگیری فنون پژوهش و تحقیق و آماده سازی خود برای بدست گرفتن سکان علمی و اجرایی جامعه در آینده، نسبت به مسائل سیاسی، اجتماعی محیط پیرامون خود حساسیت نشان داده و در سرنوشت جامعه تأثیر گذار باشند و بدین، طریق جنبش های دانشجویی در کشورهای مختلف شکل می گیرد. حساسیت جایگاه دانشجویان و میزان تأثیر گذاری ایشان بر تحولات جامعه باعث شده است اصحاب اندیشه و قلم در مورد ماهیت جنبش های دانشجویی تأمل فراوان نموده و دیدگاه‌های مختلفی در این خصوص ارائه نمایند. گروهی از اندیشمندان، جنبش دانشجویی را یکی از شاخصه های سلامت جامعه دانسته و معتقدند هر اندازه محافل دانشجویی ملتهب تر باشد به همان میزان ساختارهای فرهنگی، سیاسی و اجتماعی دچار آفت می باشند. اندیشمندان، نحله فکری چپ جدید، جنبش دانشجویی را یکی از پایگاه های اساسی چالش هژمونی داخلی و جهانی سرمایه داری دانسته و معتقدند دانشجویان یکی از کانون های رهایی بخش بشری می باشند. از سوی دیگر آلن تورن جامعه شناس برجسته فرانسوی تحرکات دانشجویی را با پدیده اطلاعات در ارتباطات و دانش در عرصه جدید پیوند داده و دانشجویان را از نیروهای این فرآیند جهانی قلمداد کرده است. علی ایحال به دلیل اهمیت فکری و اجتماعی دانشجویان جنبش دانشجویی در دیدگاه متفکرین مختلف جایگاه برجسته‌ای داشته و در اکثر این دیدگاه ها بین تحرکات دانشجویی و وضعیت حال و آینده جامعه رابطه مستقیمی برقرار است.

در ایران نیز از بدو تأسیس دانشگاه تاکنون تحرکات دانشجویی گسترده‌ای برای نیل به آزادی، عدالت اجتماعی و استقلال شکل گرفته و دانشجویان در بطن رخدادهای سیاسی اجتماعی تاریخ معاصر ایران همواره به عنوان یک نیروی اجتماعی قوی و موثر حضور داشته‌اند. به نحوی که می توان ادعا کرد جنبش دانشجویی ایران یکی از پرسابقه ترین و غنی ترین جنبش های دانشجویی دنیا بوده است. نقش آفرینی جدی دانشجویان در رخدادهای مهم و سرنوشت سازی چون نهضت ملی شدن صنعت نفت، پیروزی انقلاب اسلامی، اشغال سفارت آمریکا در تهران، دفاع از مرزهای میهنی در زمان وقوع جنگ تحمیلی و نیز خلق حماسه دوم خرداد هرگز از صفحات تاریخ معاصر ایران محو نخواهد شد. در این میان دفتر تحکیم وحدت به عنوان یک تشکل دانشجویی برآمده از جریانات دانشجویی اسلامی قبل از انقلاب، در مقاطع حساس و سرنوشت ساز پس از انقلاب تلاش کرده است رسالت جنبش دانشجویی ایران را به سرانجام برساند. این اتحادیه که در طول حیات بیست و اندی ساله خود با فراز و نشیب های متعددی مواجه بوده، در سال های اخیر کوشیده است سکاندار جریان دانشجویی در متن جنبش اصلاح طلبی کشور باشد. بدون شک دفتر تحکیم وحدت و دانشجویان هوادار آن در پیدایش رخداد عظیم دوم خرداد و حوادث متعاقب آن در مسیر تقویت و صیانت از جنبش اصلاح طلبی ایران نقش بسزایی ایفا کرده و در این راه هزینه‌های گزافی نیز پرداخته است. آنچه دو ساله اخیر بر این تشکیلات گسترده دانشجویی سایه افکنده بود از نوعی اختلافات درونی حکایت می کرد که در جنبش دانشجویی ایران مسبوق به سابقه است. شورای عمومی این اتحادیه به عنوان رکن اساسی تعیین کننده هسته مرکزی این اتحادیه برای دو سال متوالی ناتوان از انتخاب اعضای شورای مرکزی خود شد. شورا اما نهایتاً با درایت اکثریت شورای عمومی این اتحادیه در نشست دانشگاه علامه، شورای مرکزی اتحادیه انتخاب شد.

جریان فکری-سیاسی دفتر تحکیم به عنوان جریان غالب بر جنبش دانشجویی امروز اولاً به دلیل شأن و اهمیت این تشکل دانشجویی در میان آحاد مختلف جامعه به ویژه جوانان و ثانیاً به خاطر اهمیت این مقطع از تاریخ معاصر ایران در برابر یک آزمون مهم و حساس قرار گرفته که نتیجه آن بر سرنوشت جنبش اصلاح طلبی تأثیر فراوان خواهد داشت. این مقاله می کوشد با نگرشی آسیب شناسانه و با بهره گیری از داده‌های تاریخی، برخی از ریشه‌های اختلافات اخیر دفتر تحکیم وحدت را تبیین و ضمن ارائه راهکارهایی برای پیشگیری از این بحران‌ها، چشم اندازهایی برای طراحی استراتژی های آینده این دفتر ترسیم نماید.

نگاهی اجمالی به تاریخچه جنبش دانشجویی در ایران

در بین صاحبنظران رسم بر این است که مقطع زمانی پس از شهریور ۲۰، سرآغاز شکل گیری جنبش دانشجویی در ایران قرار داده شود لیکن داده‌های تاریخی نشان می دهد فعالیت های سیاسی اجتماعی دانشجویان به عنوان یک قشر جدید اجتماعی به تأسیس دانشگاه تهران در سال ۱۳۱۳ و حتی پیش از آن همزمان با تأسیس دارالفنون و نیز اعزام دانشجویان به خارج از کشور باز می گردد. گر چه در این مقاطع تاریخی تحرکات دانشجویی به شکل یک جنبش اجتماعی منسجم و فراگیر مطرح نبوده، لیکن نطفه‌های اولیه جریان‌های دانشجویی سالهای بعد در این دوران بسته شد.

در دهه ۲۰ و به دنبال شکل گیری فضای باز سیاسی در کشور و تحت تأثیر فعالیت احزاب سیاسی مختلف بالاخص حزب توده و در واپسین سال‌های این دهه با اوج گیری نهضت ملی شدن صنعت نفت و تحت تأثیر جبهه ملی، فعالیت های دانشجویی با موضع گیری نسبت به حوادث داخلی و بین المللی نضج گرفت. دانشجویان از همان آغاز استراتژی ضدیت با استبداد و استعمار را سرلوحه فعالیت های خود قرار داده و به همین دلیل دولت برخاسته از کوتای ۲۸ مرداد ۳۲ که نتیجه همراهی و همپایگی نیروهای مستبد داخلی ونیروهای استعمارگر خارجی بود در تقابل جدی با جریان دانشجویی قرار گرفت. نماد این رویارویی در کشته شدن سه تن از دانشجویان دانشکده فنی دانشگاه تهران در ۱۶ آذر سال ۳۲ تجلی یافت. گر چه شرایط سیاسی، اجتماعی جامعه به ویژه شکل گیری استبداد تمام عیار محمدرضا شاه در سال های پس از کودتا، رمق مبارزه را از همه مخالفین و از جمله دانشجویان مبارز گرفت لیکن جنبش دانشجویی همراه، همگام و حتی پیشگام جنبش اصلاح طلب و بعدها انقلابی ایران، همواره بر آرمان های خود تأکید ورزید و این مهم در تحرکات نیم بند دهه ۳۰ و بالاخص پس از روی کار آمدن دولت دکتر امینی پیگیری شد. دانشجویان در سال های دهه ۴۰ و به دنبال انسداد کامل فضای سیاسی کشور و تحت تأثیر مبارزات ضد استعماری و رهایی بخش مردم آمریکای لاتین استراتژی «مبارزه در نظام» را رها کرده و استراتژی «مبارزه با نظام» را پیشه خود ساختند و در همین راستا به فاز مبارزه مسلحانه روی آوردند. دانشجویان مبارز در کنار فاز مبارزه مسلحانه، مبارزات صنفی و سیاسی خود را نیز تداوم بخشیده و بالاخص با به بن بست رسیدن فاز مبارزه مسلحانه رونق بیشتری به آن بخشیدند. جنبش دانشجویی در دهه ۵۰ با الهام گیری از جریان فکری دکتر شریعتی و پذیرش زعامت سیاسی حضرت امام در پیروزی انقلاب نقش بسزایی ایفا کرده در سال های پیروزی انقلاب و نیز پس از آن وزن و اهمیت دانشجویان مسلمان نسبت به سایر گرایش های فکری در تحولات بیشتر شد به نحوی که در سیزدهم آبان ماه سال ۱۳۵۸ سفارت آمریکا در تهران توسط دانشجویان مسلمان پیرو خط امام به تصرف درآمد. دانشجویان همگام با نظام برخاسته از انقلاب در شکل گیری انقلاب فرهنگی و حفظ مرزهای کشور در سال های وقوع جنگ تحمیلی نقش بسزایی ایفا کردند. نیروی متراکم و عظیم دانشجویی که پس از پایان جنگ و رحلت حضرت امام و شروع دوره موسوم به سازندگی، دانشجویان به حاشیه رانده شدند و همگام با مردم در خلق حماسه دوم خرداد و شکل گیری جنبش اصلاح طلبی نقش مهمی ایفا کرد.

آسیب‌ها و فرصت‌ها

برخی از صاحبنظران اصل جنبش دانشجویی را به مثابه یک آسیب در نظام اجتماعی قلمداد کرده‌اند لکن منظور از آسیب در این مقاله ناظر به مواردی است که این جنبش را از دست یافتن به اهداف و آرمان های خود باز می دارد. در اینجا به برخی از مهمترین آنها اشاره می کنیم:

۱-عدم غنای فکری و فقدان پشتوانه تئوریک

فهم و دانش بر موضع گیری تقدم معرفتی دارد به همین دلیل ضعف یا غنای یک تفکر بر جهت گیری صحیح یا ناصحیح یک موضع و نیز عمق آن تأثیر مستقیم خواهد داشت. اکثراً دانشجویان بخش عمده قوه عاقله خود را در دانشگاه پرورش داده و برای دستیابی به یک ثبات فکری در آنجا به ممارست می پردازند. به همین دلیل نباید از ایشان توقعات فکری آرمانی داشت. عدم ثبات فکری تمام عیار دانشجویان به دلیل مواجهه پیاپی با افکار و تحولات جدید از یک طرف و خصلت اساسی دانشگاه در جذب روشنفکران به عنوان انبان فکری جامعه از طرف دیگر، جنبش دانشجویی را به طور طبیعی در تعامل ارگانیک با روشنفکری قرار می دهد. دانشجویان برای تحقق آرمان های خود جهت نیل جامعه به توسعه و پیشرفت همه جانبه به توزیع افکار روشنفکران پیشرو در جامعه پرداخته و گاه در کوران حوادث معرفتی به مولدان فکری جامعه مبدل می شوند. بر همین اساس میزان پویایی یا رکود روشنفکران از یک سو و میزان توانائی های اولیه دانشجویان برای شناخت و بهره مندی از افکار جریان روشنفکری در جامعه در تعیین خط مشی های اساسی جنبش دانشجویی و تعمیق موضع گیری ها و نیز تعالی بخشیدن به افق فکری جامعه موثر باشد از سوی دیگر غنای فکری دانشجویان از فرو غلطیدن ایشان در دام های مختلف فکری و سیاسی که از طرف ایدئولوژی حاکم، احزاب سیاسی دارای قدرت و یا منتظر قدرت پهن شده است جلوگیری می کند. فراز و نشیب های فکری تند دانشجویان ریشه در عدم غنای اندیشه‌ای ایشان داشته و هر اندازه بر فهم و دانش دانشجویان افزوده گردد از پیدایش انحرافات فکری و نفوذ تفکرات التقاطی و نیز طرد یا پذیرش کورکورانه یک فکر و موضع جلوگیری کرده و زمینه رشد و تعالی بخشیدن به فهم جامعه را فراهم می سازد. بدون شک دانشجویان زمانی می توانند فریب ایدئولوژی های قدرت طلب را نخورند و به افشای ماهیت آنها بپردازند که از پشتوانه علمی خوبی برخوردار باشند. نگاهی به تاریخچه جنبش دانشجویی در ایران گواه این مدعاست که در مقاطعی از تاریخ این جنبش که روی آوردن به مباحث علمی و فکری پر غنا بیشتر شده حرکت های جدی تری در عرصه های سیاسی و اجتماعی صورت گرفته است. این نه یک احساس نوستالژیک بلکه یک واقعیت تاریخی است که در سال های قبل از انقلاب جزواتی که توسط دانشجویان ایرانی تهیه می شد مورد استفاده دانشجویان اروپایی قرار می گرفت در حال حاضر نیز یکی از زمینه های جدی آسیب پذیری در میان حرکت های دانشجویی، فاصله گرفتن از کار فکری کردن و پرداختن صرف به مسائل اجرایی روزمره است. جنبش دانشجویی برای تقویت بنیه فکری خود و بهره مندی از آن در طراحی و تدوین چارچوب های تئوریک و ترسیم استراتژی ها و تاکتیک های خود نیازمند تشکیل تیم های علمی، جذب دانشجویان مستعد و خلاق و انجام مطالعات منسجم تر از یک طرف و از طرف دیگر فشار وارد آوردن به بدنه روشنفکری جهت به حرکت درآوردن ماشین عظیم فکری اندیشمندان با طرح سؤالات کلیدی و در انداختن چالش های فکری جدید و نیز تلاش برای دفع موانع ساختاری در این زمینه است تا از رهگذر پویایی جنبش روشنفکری به ویژه روشنفکری بومی و دینی، از محصولات فکری ایشان استفاده کرده و خود را آماده تولید محصولات فکری جدید و پاسخگویی به تحولات کند. امروز متأسفانه بسیاری از دانشجویان عضو انجمن های اسلامی تشکیل دهنده دفتر تحکیم وحدت به دلیل اشتغالات زیاد در انجمن از یک طرف و عدم برنامه ریزی دقیق از طرف دیگر دچار افت تحصیل شده و با درس و کتاب و مطالعه بیگانه می شوند. دفتر تحکیم برای برون رفت از این معضل در درجه اول نیازمند تقویت ابعاد علمی دانشجویان عضو خود و در درجه بعد و در سطح کلان نیازمند ایجاد چالش های فکری در جامعه است تا جریان روشنفکری دینی به تکاپوی بیشتری وادار شود. این جریان می تواند ضمن تبیین دقیق مسائل جامعه و جهان، جنبش دانشجویی را در پاسخ به سؤال «چه باید کرد؟» یاری دهد.

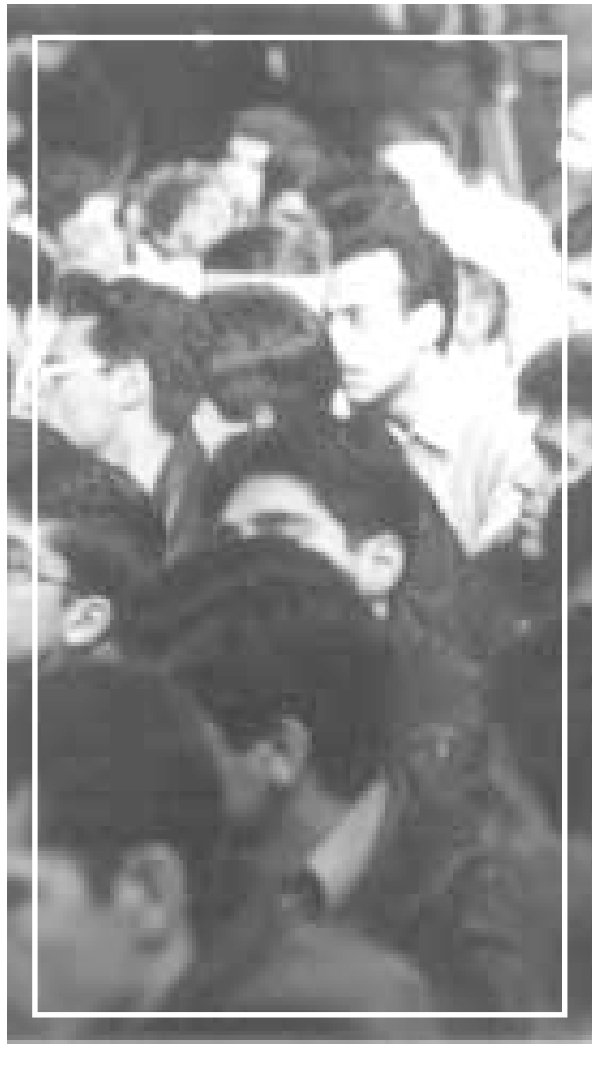

۲-ضعف تشکیلاتی و عدم پویایی ساختار حقوقی

ضعف تشکیلاتی، یکی دیگر از زمینه های مهم آسیب پذیری جنبش دانشجویی است. گر چه جریان دانشجویی همچون یک نهاد یا سازمان به معنای خاص که تشکیلات گسترده و عریض و طویل و نیز بوروکراسی پیچیده ندارد لیکن به منظور ایجاد انسجام درونی و انجام فعالیت های منظم معمولاً در میان دانشجویان علاقه‌مند به فعالیت، تشکیلات دانشجویی به وجود می آید. هر اندازه هارمونی این تشکیلات بیشتر شود زمینه موفقیت فعالیت ها بیشتر می شود. تشکل های دانشجویی به عنوان یکی ازداعیه داران اصلی توسعه طلبی در کشور در یک تشکیلات منسجم و توسعه یافته قادر به پیگیری مطالبات خود می باشند. در حال حاضر دفتر تحکیم وحدت و انجمن های عضو دچار نقایص عدیده تشکیلاتی هستند و برخی از مشکلات این اتحادیه به همین موضع نابسامان باز می گردد. ساختار حقوقی دفتر تحکیم و انجمن های عضو به عنوان مبنای فعالیت تشکیلاتی فاقد پویایی و کارآیی لازم در این زمینه است. حرکت دقیق بر مبنای ضوابط و مفاد اساسنامه و مرامنامه این اتحادیه که در سال های دهه ۶۰ و در حال و هوایی خاص تدوین شده است عملاً این اتحادیه را به ورطه بحران می کشاند به همین دلیل در حال حاضر در بسیاری از موارد، عرف جای ضوابط و قواعد حقوقی را در تشکیلات دفتر تحکیم گرفته است و بدیهی است پیدایش این نوع دوگانگی و نیز اختلاف تفاسیر در این زمینه نه تنها حلال مشکلات نیست بلکه بر پیچیدگی و کور شدن گره ها می افزاید. از سوی دیگر عدم حاکمیت روحیه تساهل و تسامح درون تشکیلاتی و تعبیر نادرست از آن بر بار مشکلات افزوده است. دانشجویان عضو انجمن های اسلامی و بالاخص اعضاء اتحادیه دفتر تحکیم وحدت شایسته است به این نکته ظریف و مهم توجه نمایند که تساهل و تسامح به معنای فقدان ضابطه در پذیرش نیرو و اتخاذ موضع نیست. فقدان ضوابط ومعیارهای جذب در یک تشکیلات موجب رخنه افراد غیر معتقد به چارچوب های فکری و اجرایی به آن تشکل است و موجبات تفرقه و تشتت را در درون تشکیلات فراهم می سازد. پذیرش و حاکمیت روحیه تساهل و تسامح به معنای افزایش آستانه تحمل اعضا معتمد و وفادار به یک عقیده و تشکیلات به منظور نزدیک شدن به حقیقت در یک فرآیند دموکراتیک است و در یک فضای گسترده تر به معنای به رسمیت شناختن تشکیلات دیگر دانشجویی و اجازه دادن به ایشان برای طرح دیدگاه های خود است بخشی از مشکلات و اختلافات درونی دفتر تحکیم وحدت به جابجایی این دو مقوله باز می گردد. یعنی کمرنگ شدن ضابطه در گزینش ها و جذب افراد و سخت گیری و عدم تساهل در درون تشکیلات. جریان دانشجویی به دلیل سیال و شناور بودن اعضا بیش از سایر نهادها و سازمان ها نیازمند تشکیلات منسجم و منظم برای انتقال تجربیات به افراد و اعضاء جدید می باشد در حال حاضر در همه تشکیلات دانشجویی و به ویژه دفتر تحکیم فرآیند انتقال تجربیات در یک پروسه غیر رسمی و شخصی و شفاهی صورت می گیرد و همین امر در بروز مشکلات تأثیر گذار بوده است. ضعف تشکیلات همچنین موجب فاصله انداختن بین تشکیلات و بدنه دانشجویی می شود. تشکیلات غیر منسجم و نامنظم فاقد توانمندی های لازم درجذب دانشجویان علاقمند به فعالیت است. به همین دلیل دانشجویانی که به قصد فعالیت به تشکیلات دانشجویی می پیوندند دچار وازدگی می شوند و در فرآیند جامعه پذیری به ممارست بی نظمی می پردازند مضاف بر اینکه دانشجویانی که در این فرآیند به تشکیلات دانشجویی پیوسته‌اند زمینه بروز توانمندی ها و خلاقیت های خود را نخواهند یافت، چرا که در یک تشکیلات بیمار امکان ارزیابی صحیح از نیروها وجود نخواهد داشت.

دفتر تحکیم وحدت در حال حاضر برای غلبه بر بخشی از مشکلات خود نیازمند بازسازی تشکیلاتی است. با توجه به اینکه بخش زیادی از جمعیت کشور را دانشجویان تشکیل می دهند و این دانشجویان حلقه ارتباطی مناسبی با بخش های مختلف جامعه به ویژه جوانان به شمار می روند دفتر تحکیم وحدت می تواند از توانمندی های خود بهره برده و ظرفیت های خود را بالفعل سازد. این دفتر علاوه بر مخاطبین گسترده در دانشگاه‌ها، بالغ بر ۲۰۰ دفتر در دانشگاه‌های سراسر کشور دارد و کمتر تشکیلاتی غیردولتی از چنین امکاناتی برخوردار است. بازسازی تشکیلاتی، اصلاح ساختار حقوقی، رعایت نظم و انضباط، تعبیه‌ساز و کارهای مناسب برای جذب، آموزش و به کار گیری نیروهای مستعد و فراهم ساختن مکانیسم مناسب حل اختلافات می تواند با ایجاد انسجام درونی، دفتر تحکیم وحدت را برای نیل به اهداف خود یاری رساند.

۳-فقدان تکثر سیاسی در دانشگاه‌ها

مطابق نظریه های طرفدار حاکمیت دموکراسی، تکثر فکری و سیاسی لازمه نیل به حقیقت و نیز ایجاد شور و نشاط در جامعه است بر همین مبنا می توان گفت حقیقت خواهی و شور و نشاط در دانشگاه‌ها متحقق نمی شود مگر با شکل گیری تشکل های مختلف فکری و سیاسی. در حال حاضر در دانشگاه‌های کشور در بین تشکل های دانشجویی موجود طیف های مختلف فکری با گرایش اسلامی یافت می شود و همین امر به شکل گیری فضای متکثر سیاسی در دانشگاه‌ها کمک می کند. آنچه در حال حاضر ضروری به نظر می رسد گسترش دامنه این تنوع و تکثر است. تکثر فکری و سیاسی در دانشگاه‌ها زمانی تحقق می یابد که همه دانشجویان با هر گرایش فکری و سیاسی بتوانند با دریافت مجوز از دانشگاه به راه‌اندازی تشکیلات خود مبادرت ورزند. بخشی از مشکلات کنونی دفتر تحکیم وحدت نیز به همین مسأله بازمی گردد چرا که دانشجویان علاقه‌مند به فعالیت به دلیل محدودیت های قانونی نتوانسته‌اند تشکل مورد نظر خود را تأسیس نمایند. به همین دلیل از زمینه‌های موجود در انجمن های اسلامی بهره جسته‌اند شکل گیری تشکل های دانشجویی متنوع می تواند ضمن ایجاد فضای رقابتی در بین دانشجویان با گرایش های مختلف و نیز جذب تعداد بیشتری از دانشجویان در فعالیت‌های خود، در مقاطع حساس حرکت های منسجم و فراگیری از طرف همه تشکل ها به وجود آورد. در یک چنین فضایی رقابتی است که اندیشه‌ها بالنده و حرکت ها عمق می گیرد. به طور مثال زمانی که در دهه ۴۰ و ۵۰ دانشجویان مارکسیست در دانشگاه‌های کشور تفوق فکری و سیاسی بیشتری داشتند و عرصه را برای فعالیت های دانشجویی دیگر و از جمله دانشجویان مسلمان تنگ می ساختند موفقیت های چشمگیری در عرصه‌های فکری و سیاسی حاصل نشد. لیکن با فعال شدن دانشجویان مسلمان در دهه ۵۰، بارقه‌های جدید فکری و سیاسی در دانشگاه‌ها و سپس در کل جامعه زده شد و دستاوردهای زیادی از جمله پیروزی انقلاب را به همراه داشت. در حال حاضر دفتر تحکیم وحدت برای توسعه فضای رقابت آمیز در دانشگاه‌ها و نیز تقویت موضع فکری و سیاسی خود نیازمند بسترسازی برای حل مشکلات و موانع قانونی فعالیت همه دانشجویان با گرایش های فکری و سیاسی مختلف است. فرآیند تفکیک در محافل دانشگاهی در یک دوره زمانی بلندمدت می تواند خلاقیت ها را گسترش و موجبات ثبات واقعی نظام را فراهم سازد.

۴- مداخلات بیرونی

یکی از نکات مهم و استراتژیک در جنبش های دانشجویی مسأله پیوند با خارج از دانشگاه است. در این خصوص چهار نوع پیوند را می توان تشخیص داد. تعامل مثبت، ابزارگونگی، رخنه پذیری و نهایتاً استقلال. البته بحث استقلال به لحاظ مفهومی می تواند همه موارد فوق را پوشش دهد. جنبش دانشجویی نه جزیره مستقلی از جامعه بلکه قلب تپنده اجتماع و به همین دلیل نیازمند ارتباط با بخش های مختلف جامعه است و دایره این ارتباط به حاکمیت و گروه های سیاسی نیز گسترانده می شود. جنبش دانشجویی به عنوان یک جنبش اجتماعی فراگیر به دلیل برخورداری از انرژی فراوان و ارزان همواره مورد طمع کانون های قدرت می باشد. صاحبان قدرت همواره برای تثبیت جایگاه خود از نیروی گسترده جنبش دانشجویی بهره می گیرند و آن را به بازوی اجرایی خود مبدل می سازند. خودآگاهی دانشجویان نسبت به این مسأله و نیز قوت تشکیلات می تواند مانع سوءاستفاده فرصت طلبان از جنبش دانشجویی شود.

ماهیت نقادانه جنبش دانشجویی همواره صاحبان قدرت را در تقابل جدی با دانشجویان قرار می دهد. به همین دلیل حاکمان تلاش می کنند به انحاء مختلف از جمله رخنه در تشکیلات دانشجویی و یا ایجاد تشکیلات موازی و یا انجام کودتاهای سفید در تشکل های دانشجویی و ... این جنبش را دچار ضعف و تزلزل نمایند. جنبش دانشجویی به منظور نیل به آرمان های خود و حمایت و حراست از حقوق دانشجویان و دیگر اقشار جامعه نیازمند برقراری تعامل مثبت با بخش های مختلف جامعه و از جمله حاکمیت است چرا که فعالیت در خلاء ممکن است جنبش را در آرمانگرایی خیال پردازانه فرو برد اما این تعامل مثبت نباید به نقض استقلال جنبش و تغییر کار ویژه‌های آن مبدل شود. در حال حاضر بخشی از مشکلات دفتر تحکیم وحدت به ابهام و سردرگمی در نحوه تعامل این اتحادیه با گروه های سیاسی و حاکمیت باز می گردد. تدوین چارچوب های دقیق و منسجم برای تعیین نحوه تعامل جنبش دانشجویی با قدرت، حاکمیت و اپوزیسیون و نیز بخش های دیگر جامعه از ضروریات فعلی دفتر تحکیم وحدت می باشد چرا که بخشی از اختلافات درونی این دفتر ریشه در همین مسأله دارد.